

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ТА ЗАХОДИ ПО ЗАПОБІГАННЮ ЇХ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

© 2015 ДОЛБНЄВА Д. В.

УДК 336.279:477

Долбнєва Д. В. Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності

Метою статті є визначення основних тенденцій банкрутства підприємств в Україні та обґрунтування найбільш доцільних заходів по запобіганню їх неплатоспроможності на сучасному етапі розвитку національної економіки. Визначено основні показники, які характеризують стан розгляду справ про банкрутство вітчизняних підприємств протягом останніх п'яти років; здійснено їх порівняння з окремими показниками інших країн світу. Отримані дані свідчать про неефективність та відсталість інституту банкрутства в Україні та про необхідність як його вдосконалення та приведення у відповідність до міжнародної практики, так і загального здійснення антикризового управління безпосередньо підприємствами. Поряд з цим визначено ключові причини неплатоспроможності та банкрутства вітчизняних підприємств. Завдяки цьому окреслено ряд заходів, які, на думку автора, здатні забезпечити платоспроможність та фінансову стійкість вітчизняних підприємств у коротко- та довгостроковій перспективі, зменшити кількість банкрутств та ліквідацій підприємств, а також зміцнити та вдосконалити механізм протидії банкрутству. Перспективою подальших досліджень є побудова раціональної моделі системи антикризового управління, яка б урахувала особливості національної економіки та потреби окремих підприємств.

Ключові слова: банкрутство, причини банкрутства, вітчизняні підприємства, неплатоспроможність, антикризове управління.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 16.

Долбнєва Деніза Вадимівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: Deonisiya3@rambler.ru

УДК 336.279:477

UDC 336.279:477

Долбнєва Д. В. Современные тенденции банкротства предприятий в Украине и меры по предотвращению их неплатежеспособности

Целью статьи является определение основных тенденций банкротства предприятий в Украине и обоснование наиболее целесообразных мер по предотвращению их неплатежеспособности на современном этапе развития национальной экономики. Обозначены основные показатели, характеризующие состояние рассмотрения дел о банкротстве отечественных предприятий в течение последних пяти лет; осуществлено их сравнение с отдельными показателями других стран мира. Полученные данные свидетельствуют о неэффективности и отсталости института банкротства в Украине и о необходимости как его совершенствования и приведения в соответствие с международной практикой, так и неотложного осуществления антикризисного управления непосредственно предприятиями. Наряду с этим определены ключевые причины неплатежеспособности и банкротства отечественных предприятий. Благодаря этому намечены ряд мероприятий, которые, по мнению автора, способны обеспечить платежеспособность и финансовую устойчивость отечественных предприятий в кратко- и долгосрочной перспективе, уменьшить количество банкротств и ликвидаций предприятий, а также укрепить и усовершенствовать механизм противодействия банкротству. Перспективой дальнейших исследований является построение рациональной модели системы антикризисного управления, которая бы учитывала особенности национальной экономики и потребности отдельных предприятий.

Ключевые слова: банкротство, причины банкротства, отечественные предприятия, неплатежеспособность, антикризисное управление.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Библ.:** 16.

Долбнєва Деніза Вадимівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри учета и аудита, Львовский национальный университет им. И. Франко (вул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: Deonisiya3@rambler.ru

Dolbneva D. V. Contemporary Trends in Bankruptcy of Enterprises in Ukraine and Measures to Prevent Their Insolvency

The article is aimed at identifying the main trends in bankruptcy of enterprises in Ukraine as well as substantiation of the most appropriate measures to prevent their insolvency at the present stage of development of the national economy. The basic indicators, which characterize the status of proceedings in a case of bankruptcy of domestic enterprises in the past five years, have been specified; a comparison of them with selected indicators of other world countries has been carried out. The data obtained show the ineffectiveness and backwardness of the bankruptcy institution in Ukraine and the necessity of its perfection as well as bringing in line with international practice along with an urgent implementation of crisis management directly by enterprises. Additionally, the key causes of insolvency and bankruptcy of domestic enterprises have been identified. As a result, a number of activities has been outlined, which, according to the author, can ensure solvency and financial stability of domestic enterprises in the short and long perspective, reduce the number of bankruptcies and liquidations of enterprises, as well as to strengthen and improve the mechanism of counteraction to bankruptcy. Prospect of further research is to build a rational model for a system of crisis management, which would take into account peculiarities of the national economy and the needs of individual enterprises.

Key words: bankruptcy, causes of bankruptcy, domestic enterprises, insolvency, crisis management.

Pic.: 1. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 16.

Dolbneva Deniza V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: Deonisiya3@rambler.ru

Нестабільний стан економіки України протягом останніх років негативно позначився на роботі багатьох вітчизняних підприємств. Світова економічна криза, нестабільність економічного та політичного середовища, недосконалість правового та податкового законодавства в нашій країні призвели до збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, які перебувають на межі банкрутства і в біль-

шості випадків у подальшому ліквідовуються. Саме тому для вітчизняних підприємств вчасне виявлення кризових явищ і запобігання їх неплатоспроможності є особливо актуальним та необхідним. У зв'язку з цим виникає потреба як розгляду ключових тенденцій банкрутства підприємств в Україні, так і розробки комплексу дій, що попереджують їх неплатоспроможність та банкрутство.

Проблемам дослідження банкрутства та антикризового управління приділено багато уваги у працях вітчизняних і зарубіжних науковців та економістів, серед яких: Г. Азаренкова [1], Е. Альтман, О. Базилінська, Р. Біловал, Т. Білоконь, І. Бланк [2], І. Гадзевич [6], О. Коваленко [7], М. Колісник [8], Л. Лігоненко, Л. Ліпич [6], І. Нескородева [9], В. Подольська, А. Таффлер, О. Тереванесова, О. Терещенко [12], О. С. Хринюк [14], А. В. Череп [15] та ін.

Але поряд з цим потребують подальшого аналізу сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні у посткризовий період та визначення основних заходів по запобіганню розвитку фінансової кризи на підприємствах та зміцнення їх платоспроможності як в умовах сьогодення, так і в майбутньому.

Метою статті є дослідження тенденцій банкрутства підприємств в Україні на сучасному етапі та пошук шляхів запобігання їх неплатоспроможності.

Проблеми банкрутства підприємств в Україні є особливо актуальними в умовах економічної кризи. У такі періоди механізм банкрутства є своєрідним критерієм відбору більш ефективних, економічно міцних та конкурентоспроможних підприємств. Водночас набуває все більшого поширення порушення законодавства, що регулює процедуру банкрутства, факти фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, незаконних дій при банкрутстві.

Досвід провідних країн із ринковою економікою свідчить, що банкрутство виступає як механізм регулювання та саморегулювання економіки, характеризуючи неспроможність підприємства задовольнити вимоги кредиторів, а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди.

Розгляд і провадження справ про банкрутство суб'єктів господарювання в Україні, а також питання щодо запобігання банкрутству боржника визначені Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ. Згідно з ним банкрутство – це визнана гос-

подарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури [11].

Банкрутство як невід'ємний елемент ринкових відносин стало реальністю і для національної економіки, загрожуючи зниженням економічної безпеки України, та потребує дієвих засобів по його запобіганню. Особливо в контексті того, що серед значної кількості неплатоспроможних вітчизняних підприємств під загрозою банкрутства перебувають у переважній більшості малі та середні підприємства, від яких в основному й залежить стабільність розвитку ринкової економіки.

Щоб оцінити масштаби кризових явищ, необхідно проаналізувати основні тенденції порушення справ про банкрутство суб'єктів господарювання за 2010–2014 рр. (рис. 1).

За даними графіка (див. рис. 1) бачимо, що протягом 2014 р. кількість справ, що завершилась провадженням, знизилася порівняно з 2013 р. на 2373 і склала 3324 справи, а порівняно з 2010 р. їх кількість зменшилася на 11185 (у 4,4 разу). Загалом, протягом останніх років спостерігається тенденція до зниження кількості порушених справ про банкрутство.

Дана тенденція, на нашу думку, перш за все пов'язана із тим, що у 2013 р. вступила в силу нова редакція Закону України «Про відновлення платоспроможності платника або визнання його банкрутом», яка внесла зміни до порядку порушення і розгляду справ. Зокрема, встановлено більше можливостей для відновлення платоспроможності підприємства-боржника через застосування додаткових механізмів проведення фінансової санації до моменту порушення справи про його банкрутство, визнання недійсними правочинів (договорів) та спростування майнових дій підприємства-боржника в процесі проведення процедури банкрутства; виконання усіх зобов'язань власником підприємства-боржника у процедурі банкрутства; введено новий по-

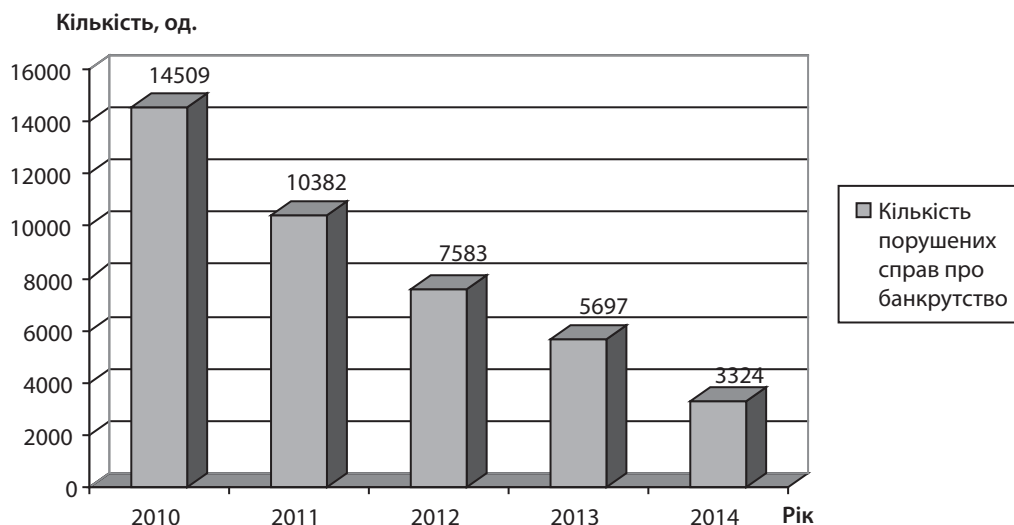

Рис. 1. Кількість порушених справ про банкрутство підприємств в Україні протягом 2010–2014 рр., закінчених провадженням [10]

рядок продажу майна, що здійснюється у процедурі банкрутства, завдяки якому вдається найбільш повно та ефективно провести розрахунки з кредиторами за рахунок майна підприємства-боржника.

Згідно з рейтинговими показниками, поданими у звіті Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації «Ведення бізнесу», за показником «Закриття бізнесу» (банкрутство) Україна у 2012 р. посіла 156-те місце, у 2013 р. – 157-ме, а у 2014 р. перемістилася на 162-ге серед 189 країн світу [4]. Стрімке зниження рейтингу України за даним показником (у 2014 р. вона займала проміжну позицію між рейтингами Ліберії (161-ше місце) і Камбоджі (163-тє місце) свідчить про певні недоліки та перешкоди в українському законодавчому полі, яке регулює правові аспекти процедури банкрутства суб'єктів господарської діяльності, а також – про відсутність прогресивних реформ у межах цієї сфери державного регулювання. Україна також має низький рейтинг за показником «Закриття бізнесу», навіть, порівняно з іншими країнами Європи та Центральної Азії, посідаючи останню, 26-ту позицію [5].

Як відомо, банкрутство підприємства не завжди означає припинення діяльності та ліквідацію підприємства. Можливою є ситуація, коли втрата платоспроможності є тимчасовим явищем і може бути подолана засобами запобігання банкрутству, такими як санація та мирова угода. Для оцінки ефективності таких процедур розглянемо динаміку розгляду господарськими судами справ про банкрутство за 2010–2014 рр. (табл. 1).

За досліджений період кількість справ, закінчених провадженням, поступово зменшується і у 2014 р. становила 3324 справ, що більш ніж у 4 рази більша від рівня 2010 р. Також знижується і чисельність справ, залишених без розгляду: на 468 у 2014 р. порівняно із 2011 р., і на 73 порівняно з 2013 р. Частка справ, які припинені у зв'язку з санацією боржника, залишається вкрай низь-

кою, мирова угода у 2014 р. укладена по відношенню до 70 справ і є найнижчою за 2010–2014 рр. Найбільшу питому вагу займають справи, які припинені із затвердженням звіту ліквідатора. Загальна кількість справ, у яких винесено постанови про визнання банкрутом, у звітному періоді поступово зменшується. У 2014 р. 63% підприємств, чії справи були завершені провадженням, визнані банкрутами у звітному періоді, що продовжує негативну тенденцію попередніх років.

Однак, незважаючи на те, в нашій державі процедура банкрутства є досить неефективною, про що свідчать такі дані: лише 9% справ про банкрутство в Україні закінчується відновленням платоспроможності (у порівнянні з 60–85% у розвинених країнах); лише 9% вимог кредиторів вдається повернути (у країнах Східної Європи і навіть Середньої Азії – 31%), на супроводження справи про банкрутство в Україні йде близько 42% бізнесу (у більшості країн – не більш 13%) [3, с. 156]. Експерти пояснюють такий високий відсоток «втрат» бізнесу під час банкрутства суттєвими витратами підприємства при його закритті (судові витрати, оплата послуг юристів, ліквідаційної комісії тощо), що не дозволяють власникам та кредиторам у належній мірі розподілити майно компанії, що ліквідується, а також й тим, що часто боржник потрапляє в цей процес у фінансовому стані, що об'єктивно не дозволяє відновити платоспроможність [7, с. 36; 13, с. 276].

Банкрутство необхідно розглядати як з боку підприємства-боржника, яке потребує оздоровлення, так і з позицій кредиторів, які прагнуть задовольнити свої грошові вимоги до боржника. Тому й ефективність процедур відновлення платоспроможності та ліквідації теж доцільно аналізувати з двох сторін. З цієї метою проаналізуємо дані про розгляд господарськими судами справ про банкрутство за 2010–2014 рр. (табл. 2).

Таблиця 1

Загальна характеристика справ про відновлення платоспроможності боржників або визнання їх банкрутами, закінчених провадженням в Україні у 2010–2014 рр.

Рік	Кількість справ, закінчених провадженням	З них						Кількість справ про визнання банкрутом
		залишено без розгляду	припинено					
			у зв'язку з санацією	з укладенням мирової угоди	із затвердженням звіту ліквідатора та ліквідаційного балансу	з виконанням усіх зобов'язань перед кредиторами	з інших підстав	
2010	14509	Дані відсутні						8212
2011	10382	523	8	106	8335	100	1310	6745
2012	7583	275	8	94	6084	101	1021	4631
2013	5697	128	7	82	4948	57	475	3359
2014	3324	55	4	70	2989	29	177	2096

Джерело: розроблено автором на основі даних Офіційного сайту судової влади України [10].

Дані про розгляд господарськими судами справ про банкрутство в Україні у 2011–2014 рр.

Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Загальний обсяг заявлених майнових (грошових) вимог кредиторів, млрд грн	31,2	33,0	125,1	48,0
Загальний обсяг визнаних судом майнових (грошових) вимог кредиторів, млрд грн	25,8	26,7	49,0	40,5
Відсоток відшкодування (повернення засобів кредиторам), %	82,69	80,90	39,17	84,38
Розмір задоволених вимог відносно сплати податків і зборів, млрд грн	1,02	1,26	1,15	1,18
Середня тривалість розгляду справи і процедур банкрутства, міс.	18	18	18	18
Кількість справ у яких вводилась процедура санації	130	125	128	132
Кількість справ, по яких затверджено звіт керуючого санацією	3	3	7	4
Кількість мирових угод, затверджених судом	114	93	82	70
Кількість ліквідованих юридичних осіб	7842	5946	7205	8840

Джерело: розроблено автором на основі даних Офіційного сайту судової влади України [10].

За даними табл. 2 можемо визначити, що у 2014 р. порівняно із 2011–2012 рр. зростає обсяг заявлених майнових (грошових) вимог кредиторів – на 16,8 млрд грн і 15 млрд грн відповідно; а також обсяг визнаних судом майнових (грошових) вимог кредиторів – на 14,7 млрд грн і 13,8 млрд грн. Позитивним є зростання у 2014 р. відсотка відшкодування: на 1,69% порівняно із 2011 р., на 3,48% порівняно із 2012 р. і на 45,21% порівняно із 2013 р., що характеризує тенденції у цьому напрямі як позитивні.

Середня тривалість розгляду справ і процедур банкрутства протягом досліджуваного періоду становила 18 місяців. Із загальної кількості розглянутих у 2014 р. справ про банкрутство 8840 закінчилися ліквідацією суб'єктів господарювання (у 2011 р. – 7842 справи; у 2013 р. – 7205). У процесі провадження у 2014 р. по 132 справах вводилася процедура санації, звіт керуючого санацією затверджено лише щодо 4 справ, по 70 справах затверджено мирові угоди (у 2011 р. – 114 справ).

За даними Всесвітнього банку, середній показник відшкодування вимог у провідних європейських країнах становить 67%, у державах Східної Європи й Азії – 28%. Водночас, в Україні зафіксовано зменшення частки поверненого капіталу кредиторам з 8,9 цента за 1 долар до 8,7 цента. Для порівняння у США при банкрутстві можна повернути 81,5 цента з долара, у Німеччині – 78,1 цента.

У табл. 3 проведемо аналіз розгляду справ про банкрутство та задоволення позовних вимог у 2014 р.

Протягом 2014 р. перебувало на розгляді 44913 справ про банкрутство, з яких було розглянуто – 34725 справ (у т. ч. 26253 справи задоволені повністю або частково, щодо решти справ вимоги не задоволено). Найбільше заявлено до стягнення грошових вимог кредиторів до боржника – 34478 млн грн, з них присуджено до стягнення 30191 млн грн. Майнових спорів з вимогами щодо сплати податків, зборів заявлено на суму 204 млн грн, присуджено до стягнення – 199,9 млн грн. Значний обсяг скасування арештів майна, звільнення активів боржника, а також вимог до боржника пов'язаний з діяльністю арбітражного керуючого.

З огляду на наведені у табл. 1–3 дані можемо зробити висновок, що судові процедури банкрутства в Україні на сьогодні недостатньо ефективні та недоско-

налі як з позицій задоволення вимог кредиторів, так і з позицій оздоровлення збанкрутілого підприємства. Це зумовлює необхідність та доцільність вчасного проведення діагностики банкрутства та здійснення процедур антикризового фінансового управління.

У результаті дослідження було визначено як основні показники, що характеризують стан провадження справ про банкрутство підприємств в Україні, так і ключові причини, що його зумовлюють, зокрема:

1) *інфляційні процеси*: зростання індексу інфляції в Україні у 2014 р. до 124,9% (у 2013 р. цей індекс склав – 100,5%, а у 2012 р. – 99,8%);

2) *нестабільна політична, економічна та соціальна ситуація*: значне підвищення ціни на енергоносії та бензин, збільшення собівартості продукції;

3) *нестабільність фінансового та валютного ринків*: значне знецінення національної валюти, розбалансування банківської системи;

4) *втрата платоспроможності вітчизняних підприємств і виникнення кризової ситуації* у зв'язку із:

- ✦ різким зменшенням коштів на рахунках підприємства у банках;
- ✦ одночасним зростанням дебіторської та кредиторської заборгованостей, їх розбалансованість;
- ✦ зниженням обсягів продажу;
- ✦ внутрішніми конфліктами на підприємстві: між персоналом і керівництвом, керівництвом та інвесторами, керівництвом та власниками тощо.

Саме тому вважаємо, що з метою запобігання неплатоспроможності, а відтак – банкрутства та ліквідації вітчизняних підприємств необхідно розробити чітку та ефективну систему антикризового управління підприємством, яка передбачатиме таку послідовність діагностики банкрутства:

- ✦ аналіз ранніх ознак кризового стану підприємства;
- ✦ економічна оцінка та аналіз бухгалтерського балансу підприємства;

- ✦ аналіз фінансового стану підприємства за групами коефіцієнтів, які характеризують майновий стан, ліквідність та платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність та рентабельність діяльності;
- ✦ діагностика на основі рейтингової оцінки;
- ✦ дискримінантний аналіз шляхом застосування найбільш оптимальних для кожного підприємства моделей: Е. Альтмана, У. Бівера, Конана – Гольдера, Р. Ліса, Спрінгейта, Таффлера і Тішоу, Фулмера та інших.

За даної ситуації, яка склалася в Україні, для створення ефективного та дієвого механізму протидії банкрутству необхідно також здійснити ряд заходів:

- ✦ удосконалити законодавчу базу про банкрутство в Україні (виокремлення та розмежування норм законодавства про неспроможність в актах законодавства за галузевою належністю, її систематизація та взаємоузгодженість з інши-

- ми законодавчими та нормативно-правовими актами);
- ✦ посилити державний вплив при вирішенні проблем неплатежів з використанням механізмів банкрутства;
- ✦ встановити та збільшити відповідальність посадових осіб та засновників підприємства-боржника за перешкоджання діям арбітражного керуючого;
- ✦ сформуванню гнучку систему соціального страхування на випадок банкрутства, включаючи обов'язкове та добровільне страхування працівників;
- ✦ мінімізувати витрати на проведення процедури банкрутства;
- ✦ підвищити ефективність даної процедури;
- ✦ збалансувати захист інтересів усіх учасників даної процедури шляхом послідовного дотримання принципів незворотності, швидкості та повноти повернення боргу та ін.

Таблиця 3

Розгляд справ про банкрутство за категоріями у 2014 р.

Категорії справ у спорах	Перебувало на розгляді	Розглянуто	З них	Позовні вимоги, грн.	
			задоволено повністю або частково	заявлено до стягнення	присуджено до стягнення
Справи про банкрутство	44913	34725	26253	47993541446	40543396755
у тому числі:					
майнові спори з вимогами до боржника	594	338	203	465440986	433235730
З них: визнання недійсним правочинів (договорів), укладених боржником	46	25	10	1133831	566916
сплата податків, зборів (обов'язкових платежів)	224	139	78	204278134	199874147
стягнення заробітної плати	127	118	89	107708	-
поновлення на роботі посадових і службових осіб боржника	1	1	-	-	-
грошові вимоги кредитора до боржника	19826	16866	14080	34478204150	30191021597
проведення аукціону з продажу майна боржника	379	348	293	-	-
діяльність арбітражного керуючого	4489	4063	3147	55312538	7955539
скарги на рішення, дії чи бездіяльність державних та інших органів	24	18	6	-	-
усунення керівника боржника	81	72	48	-	-
затвердження або розірвання мирової угоди або визнання її недійсною	72	62	43	-	-
скасування арештів майна, звільнення активів боржника	590	544	466	70773503	48895366
визнання недійсними правочинів та спростування майнових дій боржника	122	86	36	-	-
затвердження плану санації боржника					
до порушення справи про банкрутство	9	7	5	1358818	-
скарга на дії чи бездіяльність органу ДВС	43	36	13	-	-
інші	9693	9074	7846	1109469662	188708785

Джерело: розроблено автором на основі даних Офіційного сайту судової влади України [10].

Завдяки розробці та впровадженню ефективної системи антикризового управління, яка враховуватиме особливості кожного вітчизняного підприємства (галузевої належності, розміри, види діяльності тощо), а також реалізації вищевизначених заходів по створенню дієвого механізму банкрутства вдасться зменшити кількість неплатоспроможних, збанкрутілих та ліквідованих підприємств, подолати ті негативні тенденції, які притаманні сучасному інституту банкрутства, і вивести його на новий якісний рівень, коли банкрутство дійсно буде виконувати свою функцію – очищення економіки від неефективних, неконкурентоспроможних і застарілих підприємств.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження нами було визначено, що проблема банкрутства підприємств в Україні є актуальною та потребує швидкого та якісного вирішення, оскільки воно негативно впливає на фінансово-економічний, політичний та соціальний стан в країні.

В Україні на сучасному етапі розвитку економічних відносин інститут банкрутства не виконує своїх функцій, що пов'язано як з недоліками самого законодавства, що регулює дану сферу відносин, так і з іншими факторами (неврегульованість відносин власності, відсутність системи страхування на випадок банкрутства, нестача бюджетних коштів для мінімізації негативних соціально-економічних наслідків банкрутства тощо).

Проведений аналіз свідчить, що низька ефективність судових процедур розгляду справ про банкрутство спонукає підприємства та інших учасників економічних відносин до пошуку дієвих шляхів запобігання неплатоспроможності підприємства. Одним з яких є побудова такої системи антикризового управління підприємством, яка включатиме постійний моніторинг фінансового стану підприємства, діагностику банкрутства для виявлення кризових явищ на ранній стадії та проведення необхідних заходів по їх швидкому усуненню та недопущенню в майбутньому. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Азаренкова Г. М.** Сутність та роль санації в системі антикризового управління підприємства / Г. М. Азаренкова, А. О. Мурей // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 683. – С. 117–121.
2. **Бланк И. А.** Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – [2-е изд.]. – К.: Эльга, 2009. – 645 с.
3. **Брінь П. В.** Аналіз сучасного стану інституту банкрутства України / П. В. Брінь, А. Ю. Бондаренко // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 69 (1042). – С. 155–161.
4. **Doing Business 2014: Ease of Doing Business in Ukraine** [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>
5. **Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and MediumSize Enterprises.** – Washington, DC: World Bank Group [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/AnnualReports/English/DB14FullReport.pdf>
6. **Ліпич Л. Г.** Сутність та методи антикризового управління підприємства / Л. Г. Ліпич, І. О. Гадзевич // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 36. – 486 с. – (Серія: економіка).

7. Коваленко О. В. Теоретичні і практичні аспекти сучасного антикризового управління промисловим підприємством / О. В. Коваленко, О. О. Дробишева // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 4(8). – С. 34–42.

8. Колісник М. К. Фінансова санація і антикризове управління підприємством : навч. посіб. / М. К. Колісник, П. Г. Ільчук, П. І. Віблій. – К.: Кондор, 2007.

9. Нескорородева І. І. Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та шляхи їх вирішення / І. І. Нескорородева, О. Ю. Тереванесова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 36. – С. 187–193.

10. Офіційний сайт судової влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://court.gov.ua/>

11. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-XII (зі змінами та доповненнями від 14.05.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

12. Терещенко О. О. Антикризове управління фінансами підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / О. О. Терещенко. – Київ, 2005. – 40 с.

13. Хаджинова О. В. Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні / О. В. Хаджинова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – Вип. 1. – Т. 2. – С. 275–278.

14. Хринюк О. С. Методи антикризового управління підприємством / О. С. Хринюк, Л. А. Москаленко // Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. – 2011. – № 5. – С. 114–117.

15. Череп А. В. Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання : підручник / А. В. Череп. – К.: Кондор, 2006. – 380 с.

REFERENCES

- Azarenkova, H. M., and Murei, A. O. "Sutnist ta rol sanatsii v systemi antykrizovoho upravlinnia pidpriemstva" [The essence and role of rehabilitation in the system of crisis management]. *Visnyk NU «Lvivska politekhnika»*, no. 683 (2010): 117-121.
- Blank, I. A. *Upravlenie finansovoy bezopasnostiu predpriatiia* [Management of financial security company]. Kyiv: Elga, 2009.
- Brin, P. V., and Bondarenko, A. Yu. "Analiz suchasnoho stanu instytutu bankrutstva Ukrainy" [Analysis of current state institution of bankruptcy Ukraine]. *Visnyk NTU «KhPI»*, no. 69 (1042) (2013): 155-161.
- Cherep, A. V. *Finanova sanatsiia ta bankrutstvo subiektiv hospodariuvannia* [Financial reorganization and bankruptcy entities]. Kyiv: Kondor, 2006.
- "Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and MediumSize Enterprises". <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/AnnualReports/English/DB14FullReport.pdf>
- "Doing Business 2014: Ease of Doing Business in Ukraine". <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>
- Kovalenko, O. V., and Drobysheva, O. O. "Teoretychni i praktichni aspekty suchasnoho antykrizovoho upravlinnia promyslovym pidpriemstvom" [Theoretical and practical aspects of modern industrial enterprise crisis management]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 4 (8) (2010): 34-42.
- Kolisnyk, M. K., Ilchuk, P. H., and Viblyi, P. I. *Finanova sanatsiia i antykrizove upravlinnia pidpriemstvom* [The financial reorganization and crisis management]. Kyiv: Kondor, 2007.
- Khadzhynova, O. V. "Suchasni tendentsii bankrutstva pidpriemstv v Ukraini" [Current trends bankruptcy in Ukraine]. *Teoretychni i praktichni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*, vol. 2, no. 1 (2013): 275-278.

Khryniuk, O. S., and Moskalenko, L. A. "Metody antykrizovoho upravlinnia pidpriemstvom" [The methods of crisis management]. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 5 (2011): 114-117.

[Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

Lipych, L. H., and Hadzevych, I. O. "Sutnist ta metody antykrizovoho upravlinnia pidpriemstva" [The essence and methods of crisis management]. *Visnyk Lvivskoi komertsiioi akademii. Seriya «Ekonomika»*, no. 36 (2011).

Neskorodieva, I. I., and Terevanesova, O. Yu. "Suchasni tendentsii bankrutstva pidpriemstv v Ukraini ta shliakhy yikh vyrishennia" [Current trends bankruptcy in Ukraine and ways of their solution]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 36 (2011): 187-193.

Ofitsiinyi sait sudovoi vlady Ukrainy. <http://court.gov.ua/>
Tereshchenko, O. O. "Antykrizove upravlinnia finansamy pidpriemstv" [Crisis management finance companies]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.04.01*, 2005.

УДК 65.01

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВОЇ, ВИРОБНИЧОЇ, МАРКЕТИНГОВОЇ І ПРОДУКТОВОЇ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

© 2015 СКРИНЬКОВСЬКИЙ Р. М., ПРОЦЮК Т. Б., ЛЕСЬКІВ С. Р.

УДК 65.01

Скриньковський Р. М., Процюк Т. Б., Леськів С. Р. Моніторинг фінансової, виробничої, маркетингової і продуктової сфер діяльності та експрес-діагностика матеріально-технічного забезпечення підприємства

У статті розкрито зміст поняття «моніторинг» і представлено етапи проведення моніторингу діяльності підприємства. Визначено ключові показники моніторингу фінансової, виробничої, маркетингової та продуктової сфер діяльності підприємства. Представлено концепцію та інструментарій системи експрес-діагностики матеріально-технічного забезпечення підприємства та визначено, що експрес-діагностику доцільно проводити за інтегральними індикаторами: матеріального забезпечення підприємства; технічного забезпечення підприємства, що і становить перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

Ключові слова: підприємство, сфери діяльності, матеріально-технічне забезпечення, моніторинг, експрес-діагностика, показники.

Табл.: 1. **Формул.:** 4. **Бібл.:** 19.

Скриньковський Руслан Миколайович – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій, Львівський університет бізнесу та права (вул. Кульпарківська, 99, Львів, 79021, Україна)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Процюк Тетяна Богданівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіко-правових дисциплін, Національна академія внутрішніх справ (пл.Солом'янська, 1, Київ, 02000, Україна)

E-mail: agat-lviv@ukr.net

Леськів Соломія Романівна – студентка, Львівський університет бізнесу та права (вул. Кульпарківська, 99, Львів, 79021, Україна)

E-mail: solomial@gmail.com

УДК 65.01

Скриньковський Р. М., Процюк Т. Б., Леськів С. Р. Моніторинг фінансової, производственной, маркетинговой и продуктовой сфер деятельности и экспрес-диагностика материально-технического обеспечения предприятия

В статье раскрыто содержание понятия «мониторинг» и представлены этапы проведения мониторинга деятельности предприятия. Определены ключевые показатели мониторинга финансовой, производственной, маркетинговой и продуктовой сфер деятельности предприятия. Представлена концепция и инструментарий системы экспрес-диагностики материально-технического обеспечения предприятия и определено, что экспрес-диагностику целесообразно проводить по интегральным индикаторам: материального обеспечения предприятия; технического обеспечения предприятия, что и является перспективным направлением дальнейших исследований.

Ключевые слова: предприятие, сферы деятельности, материально-техническое обеспечение, мониторинг, экспрес-диагностика, показатели.

Табл.: 1. **Формул.:** 4. **Библ.:** 19.

Скриньковський Руслан Николаевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятий и информационных технологий, Львовский университет бизнеса и права (ул. Кульпарковская, 99, Львов, 79021, Украина)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Процюк Татьяна Богдановна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономико-правовых дисциплин, Национальная академия внутренних дел (пл. Соломенская, 1, Киев, 02000, Украина)

E-mail: agat-lviv@ukr.net

Леськів Соломія Романівна – студентка, Львовський університет бізнесу та права (ул. Кульпарковская, 99, Львов, 79021, Украина)

E-mail: solomial@gmail.com

UDC 65.01

Skrynkovskyy R. M., Protsiuk T. B., Leskiw S. R. Monitoring the Financial, Production, Marketing and Product Areas of Activity, and Instant Diagnosis of Material Support of Enterprise

The article discloses the content of the concept of «monitoring» and presents the stages of monitoring the activity of enterprise. The key indicators for monitoring the financial, production, marketing and product areas of activity of enterprise have been identified. Both the conception and tools of the system for instant diagnosis of material support of enterprise are presented, it has been determined that instant diagnosis should be carried out by the integrated indicators of: material support of enterprise; technical support of enterprise, which will provide a promising direction for further research.

Key words: enterprise, areas of activity, material support, monitoring, instant diagnosis, indicators.

Tabl.: 1. **Formulae:** 4. **Bibl.:** 19.

Skrynkovskyy Ruslan M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Business Economy and Information Technology, Lviv University of Business and Law (vul. Kulparkivska, 99, Lviv, 79021, Ukraine)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Protsiuk Tetiana B. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic and Legal Disciplines, National Academy of Internal Affairs (pl.Solomianska, 1, Kyiv, 02000, Ukraine)

E-mail: agat-lviv@ukr.net

Leskiw Solomiya R. – Student, Lviv University of Business and Law (vul. Kulparkivska, 99, Lviv, 79021, Ukraine)

E-mail: solomial@gmail.com